

پشت پرده روابط ایران و جمهوری آذربایجان

well/خبرگزاری آران

خبرگزاری آران/سرویس آذربایجان

روزنامه «ملت ما» نوشت: الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان که یک بار دعوت رییس جمهوری ایران برای شرکت در جشن جهانی نوروز را رد کرده بود، بار دیگر نیز به بهانه نشست مذاکرات صلح قره باغ در غازان از شرکت در اجلاس بین المللی مبارزه جهانی با تروریسم در تهران خودداری کرد. این در حالی است که علی لاریجانی رییس مجلس شورای اسلامی به جمهوری آذربایجان سفر کرده و با مقامات این کشور ملاقات کرد. این سفر که به دعوت رییس مجلس جمهوری آذربایجان انجام گرفت از دیدگاه ناظران سیاسی در حالی صورت می گیرد که مناسبات تهران - باکو دوران تنش های پشت پرده یی را پشت سر می گذارد.

برای مثال روز ۲۰مه سال جاری رسانه های چاپ باکو در خبری کوتاه مدعی شدند که کمیته امداد امام خمینی(ره) نمایندگی خود را در جمهوری آذربایجان تعطیل کرده و هنوز علت آن معلوم نیست. این خبر در حالی منتشر می شد که در ۲۴دسامبر سال ۲۰۱۰یعنی کمتر از چهار ماه پیش از آن سایت مدیافوروم در باکو در مقاله یی شعبه کمیته امداد امام خمینی(ره) در باکو را نیز در کنار سایر نهادهای ایرانی هدف گرفت و اتهامات کاملا بی اساسی را به کمیته امداد وارد ساخت.

الهام اسماعیل یکی از ماموران کهنه کار ک.گ.ب. شوروی و در دوره پس از شوروی از ماموران ام.ت.ان. (وزارت امنیت ملی) جمهوری آذربایجان است در این مقاله ایران را به حمایت تجزیه طلبی در جمهوری آذربایجان متهم و بدون هرگونه سند و مدرک یا استدلال منطقی، شعبه کمیته امداد امام خمینی(ره) در جمهوری آذربایجان را به حمایت از تجزیه طلبی در این جمهوری متهم کرده بود. هنوز چند ماهی از این اتهام واهی نگذشته بود که دولت جمهوری آذربایجان از اواخر فوریه سال جاری میلادی (۲۰۱۱میلادی) فشارهای غیرقانونی بر شعبه کمیته امداد امام خمینی(ره) در جمهوری آذربایجان را آغاز و به سرعت تشدید کرد.

این در حالی است که در سال های ابتدای دهه ۱۹۹۰که جمهوری آذربایجان درگیر جنگی خونین و خانمانسوز با ارمنستان بر سر جنگ قره باغ بود و نیازی شدید به کمک های انسان دوستانه داشت، کمیته امداد امام خمینی(ره) با احساس وظیفه انسانی و اسلامی کمک به آوارگان جنگ قره باغ و خانواده شهدا و معلولان این جنگ را در دستور کار خود قرار داد. اکنون براساس آمارهای اعلام شده از طرف نمایندگان کمیته امداد امام در باکو دست کم ۴۰هزار مستمند تحت پوشش کمک های خیریه این نهاد هستند و سالانه شمار قابل توجهی از روشنفکران و دانشگاهیان و مومنان جمهوری آذربایجان نیز با کمک کمیته امداد امام خمینی(ره) زائر حرم امام رضا(ع) در مشهد می شوند.

همچنین نمی توان از نظر دور داشت که سایت «تینک – اسرائیل» (think-israe) در ماه مه – ژوئن سال گذشته در مقاله یی تحت عنوان «ایران، آذربایجان را هدف گرفته است» آشکارا از کمک رسانی کمیته امداد امام خمینی(ره) به مستمندان جمهوری آذربایجان اظهار ناراحتی کرد! در همین حال در خبرهایی مشابه از اعمال محدودیت برای دیگر مراکز ایرانی فعال در جمهوری آذربایجان از جمله دفتر صدواسیما در باکو منتشر شده است. هر چند این نوع اخبار در سطح رسانه ها انعکاس یافته و هنوز مقامات دو کشور موضعی علنی در این رابطه اتخاذ نکردند ولی بنظر می رسد مناسبات صمیمانه جمهوری آذربایجان با رژیم صهیونیستی و کشورهای غربی در نوع موضع گیری این کشور بی تاثیر نبوده است.

پاسخ منفی الهام علی اف به ایران

الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان که یک بار دعوت رییس جمهوری ایران برای شرکت در جشن جهانی نوروز را رد کرده بود و بار دیگر نیز به بهانه نشست مذاکرات صلح قره باغ در غازان از شرکت در اجلاس بین المللی مبارزه جهانی با تروریسم در تهران خودداری کرد حال آنکه این نشست یک روز قبل از اجلاس تهران پایان یافت و امکان شرکت الهام علی اف بود. اخیرا روزنامه آزدلیق چاپ باکو در گزارشی نوشت: الهام علی اف رییس جمهور آذربایجان بار دیگر دعوت محمود احمدی نژاد رییس جمهور ایران برای سفر به ایران را نپذیرفته است. چندین بار است که الهام علی اف از سفر به ایران طفره می رود. به گفته راحم حاجی اف تحلیلگر سیاسی آذربایجان، وجود تنش میان آذربایجان و ایران بر همه آشکار است. یکی از دلایل اصلی بروز این تنش نیز حمایت آشکار ایران از ارمنستان که سرزمین های آذربایجان را اشغال کرده است، است.

راحم حاجی اف با اشاره به حمایت آشکار اقتصادی و سیاسی ایران از ارمنستان گفته است که ایران بر خلاف موضع آذربایجان، روابط تنگاتنگ با ارمنستان برقرار می کند و این عامل باعث تقویت موضع ایروان می شود. وی گفت: اگر ایران مرزهای خود با ارمنستان را مانند ترکیه بسته بود، در این صورت، این کشور در وضع بسیار سنگینی قرار می گرفت. علاوه بر این، مشکلات جدی در رابطه با دخالت ایران در امور داخلی آذربایجان وجود دارد. مناسفانه، الهام علی اف یکی از اصول مهم دیپلماسی را بطور فاحش نقض می کند. طفره رفتن از دیدار و مذاکرات در دیپلماسی مفهومی ندارد. زیرا، این بدترین گزینه است.

وی با اشاره به امتناع الهام علی اف از دیدار با بارک اوباما در ترکیه گفته است که این سیاست در رابطه با ایران نیز ادامه دارد. حاجی اف معتقد است که در واقع، الهام علی اف باید دعوت ایران را بپذیرد و به این کشور سفر کند. به گفته وی، مسائل نگران کننده آذربایجان در رابطه با ایران باید به توجه تهران رسانده شود و موضع باکو در رابطه با سیاست در پیش گرفته شده مطرح شود. وی افزود: ولی، الهام علی اف از این امر اجتناب می کند. در نتیجه، روابط ایران و آذربایجان متشنج تر می شود. در واقع، الهام علی اف باید دعوت را بپذیرد و صریحا به حکومت ایران اعلام نماید که آنها باید از خط مشی حمایت از ارمنستان دست بردارند. اگر علاقه مند به برقراری روابط خوب با آذربایجان هستند، باید به حمایت از ارمنستان پایان داده شود. همچنین، ایران به دخالت در امور داخلی آذربایجان را پایان دهد.

از سوی دیگر، حاجی اف با اشاره به نگرانی الهام علی اف از متشنج شدن روابط ایران و غرب گفته است که در واقع این امر نیز نمی تواند تنها راه نجات باشد. زیرا، منافع آذربایجان مستلزم مذاکرات مستقیم و آشکار با کشورهای دارای مشکلات با آذربایجان است. رییس جمهور آذربایجان نیز باید موضع مطابق با منافع مردم به نمایش بگذارد. به گفته وی، اطلاعات ویکی لیکس نشان داد که حکومت آذربایجان رفتارهای غیر صمیمی با ایران و روسیه داشته است. وی افزود: اظهارنظر مقامات آذربایجان در مذاکرات پشت پرده و آشکار با یکدیگر مغایرت دارد. در اغلب موارد، چنین بازی با کشورهای بزرگ نتایج سنگینی برای کشورهای کوچک در پی دارد.

به گفته وی، الهام علی اف صرفا بخاطر اشتباهات آشکار خود از سفر به ایران طفره رفته و همه اینها نتیجه سیاست غیر مسوولانه حکومت است. چنین سیاست می تواند وضع آذربایجان در مجامع بین المللی را وخیم تر کند.

مدل منطقه یی برای حل مشکلات امنیتی قفقاز

برخی از کارشناسان با اشاره به این رفتارها معتقدند که سفر دکتر لاریجانی به باکو در این مقطع مناسب نیست مگر اینکه با هدف اتمام حجت نهایی به باکو برای پایان اقدامات شیطنت آمیز خود علیه کشورمان باشد. دکترعلی لاریجانی، رییس مجلس شورای اسلامی ایران در این سفر با تاکید بر اینکه مداخلات بیگانگان باعث حادث شدن مشکلات منطقه می شود، بر ضرورت مدل همکاری منطقه یی برای حل مشکلات تاکید کرد. لاریجانی در دیدار با اوکتای اسداف همتای آذری خود، با اشاره به مصائب اشغال افغانستان گفت آنها با ادعای مقابله با تروریسم و مواد مخدر به منطقه آمدند اما تجربیات 10 سال اخیر اشغال افغانستان نشان می دهد که منطقه اکنون با دو مشکل تروریسم و مواد مخدر مواجه است که هم برای ایران و هم برای جمهوری آذربایجان مشکل ایجاد کرده

است.

لاریجانی با اشاره به ناکامی گروه مینسک در حل مناقشه قره باغ تاکید کرد ورود بیگانگان در مساله قره باغ نیز موجب حل نشدن مساله شده است چندین سال میانجیگری آنها مشکلی را حل نکرده است، چرا که آنها بدنبال منافع خود هستند. رییس مجلس شورای اسلامی ایران، با تاکید بر اینکه تهران همواره از تمامیت ارضی جمهوری آذربایجان حمایت کرده است حل مشکل قره باغ نیز نیازمند مدل منطقه یی است. وی با اشاره به تاکید رییس جمهوری آذربایجان بر اهمیت برگزاری اجلاس های سه جانبه ایران، ترکیه و آذربایجان افزود در چارچوب مدل منطقه یی همکاری، این فرمول خوبی برای ایجاد ثبات می تواند باشد.

وی با اشاره به پیشنهاد رییس جمهوری آذربایجان مبنی بر برگزاری نشست سه جانبه پارلمان سه کشور نیز افزود از نظر ما چنین نشست هایی می تواند پرفایده باشد. لاریجانی همچنین با تشکر از شرکت جمهوری آذربایجان در اجلاس بین المللی مبارزه جهانی با تروریسم در تهران افزود تروریسم موضوعی فراگیر است که باید به صورت مشترک با ریشه های آن مقابله کرد. رییس مجلس شورای اسلامی با اشاره به استفاده ابرازی آمریکا از تروریسم افزود آنها درعراق اشغالی بارها با گروه های تروریستی در پشت پرده دیدار کرده اند تا اهداف خود را از طریق آنها به پیش ببرند. وی افزود مشابه همین رویکرد را در مقابله با سلاح های کشتارجمعی نیز در پیش گرفته و از يك سو ادعای مبارزه با این سلاح ها را دارند و از سوی دیگر خود آنها را تولید می کنند، این يك روش فریبکارانه است. رییس مجلس شورای اسلامی در بخش دیگری از اظهارات خود با اشاره به تحولات در شمال خاورمیانه و آفریقا افزود در این خصوص دو مساله را باید از یکدیگر جدا کرد. وی افزود: يك بخش از این تحولات مربوط به کشورهای دیکتاتوری مورد حمایت امریکاست که مردم از آنها به ستوه آمده اند مانند تونس، مصر، لیبی و یمن، که ما از این قیام ها حمایت کردیم.

رییس مجلس شورای اسلامی افزود مساله دیگر امریکا در برخی از کشورهای این منطقه بدنبال ماجراجویی است که اولاً قیام های مردمی را منحرف سازد و هم در برخی از کشورها مسائل تصنعی ایجاد کند.

دکترا لاریجانی با اشاره به تفاوت ماهیت این دونوع تحولات گفت باید اینها را از هم جدا کرد و با تشخیص واقعیت نباید اجازه سوءاستفاده و فرصت طلبی به امریکا را داد. رییس مجلس شورای اسلامی با تاکید بر اهمیت چانه زنی های کشورهای منطقه درباره این مسائل افزود اهداف سفر ما از يك سو به مسائل مرتبط با گسترش همکاری های پارلمانی دو کشور و یافتن مکانیسمی برای توسعه همکاری های کمیسیون های پارلمان های دو کشور و همکاری ها در بین المجالس اسلامی و دیگر تشکل های بین المللی مربوط می شود و بخش دیگر به رایزنی ها درباره تحولات مهم منطقه یی و جهانی مربوط می شود. دکتر لاریجانی با اشاره به تخریب بخشی از دیوار اطراف مسجد الاقصی به بهانه ایجاد فضای سبز افزود این توهین به مقدسات اسلامی است و باید همه کشور در این خصوص حساس باشند. رییس مجلس شورای اسلامی افزود پارلمان و حکومت های کشورهای اسلامی در این مساله باید موضع گیری کنند و پارلمان های ایران و جمهوری آذربایجان نیز در این خصوص همکاری می کنند.

دکتر لاریجانی با تاکید بر اینکه ایران و جمهوری آذربایجان دو کشور دوست و برادر هستند افزود با توجه به پیوندها و اشتراکات دو کشور مناسبات باید بیش از پیش گسترش پیدا کند، بویژه اینکه دو کشور در زمینه های اقتصادی ظرفیت های بسیار بالایی دارند. رییس مجلس شورای اسلامی با تاکید بر اینکه با اجرایی شدن اسناد امضا شده میان دو کشور مناسبات هر چه بیشتر تحرك پیدا خواهد کرد افزود رییس جمهوری آذربایجان بر همکاری های دو کشور بویژه در زمینه انرژی، نفت و گاز تاکید کرد و ما از این موضوع استقبال می کنیم.

در این دیدار اوکنتای اسداف رییس پارلمان جمهوری آذربایجان با تشکر از پاسخ مثبت لاریجانی به دعوت وی برای سفر به ج. آذربایجان افزود ما در طول تاریخ باهم دیگر زندگی کردیم و اشتراکات دینی، تاریخی و فرهنگی دو کشور زمینه مساعدی برای توسعه مناسبات ایجاد کرده است. اسداف با اشاره به رو توسعه بودن مناسبات دو کشور افزود تاکنون بیش از نود سند امضا شده است. رییس مجلس ملی جمهوری آذربایجان همچنین با اشاره به مناقشه قره باغ و اشغال شدن بیست درصد از خاک این کشور، از حمایت ایران از تمامیت ارضی جمهوری آذربایجان در موضع گیری ها و در مجامع بین المللی تشکر کرد و افزود: ما باور داریم که کشور دوست و برادرمان ایران، حمایت های خود از ما برای حل مناقشه قره باغ دریغ نخواهد کرد.

اوکنتای اسداف با تاکید بر اینکه قدرت های بزرگ به دنبال منافع خود هستند افزود: نوزده سال تلاش گروه مینسک سازمان امنیت و همکاری اروپا برای حل مناقشه قره باغ نتیجه یی نداشته است اما جمهوری آذربایجان با وجود اینکه راه های دیگری برای حل مناقشه دارد همچنان بر مذاکره تاکید دارد. رییس مجلس ملی جمهوری آذربایجان همچنین با تاکید بر اینکه باکو همواره حمایت خود را از مساله فلسطین نشان داده است به سفر اخیر رییس تشکیلات خودگران فلسطین به باکو اشاره کرد و افزود حمایت های باکو از فلسطین حمایت های مالی و سیاسی است. رییس مجلس شورای اسلامی ایران قبل از دیدار علنی با رییس مجلس شورای اسلامی ملاقات خصوصی با وی داشت. رییس مجلس شورای اسلامی همچنین از مزار حیدر علی اف رییس جمهوری سابق ج. آذربایجان و مزار شهدای استقلال و جنگ قره باغ دیدار و به آنها ادای احترام کرد. رییس مجلس شورای اسلامی همچنین با الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان دیدار کرد. رییس مجلس شورای اسلامی ایران به دعوت همتای آذری و دیروز پنجشنبه وارد باکو شده و سفر وی تا روز شنبه ادامه داشت.

پایان پیام.